

HYDRODYNAMIC IMPACT ON COAL MASS BEFORE CROSSING THE MOST OUTBURST-PRONE COAL SEAMS

¹Vlasenko V.V., ²Zhytlnok D.M.

¹Institute of Geotechnical Mechanics named by N. Poliakov of National Academy of Sciences of Ukraine, ²State Enterprise "Toretskvuhillia"

ГІДРОДИНАМІЧНА ДІЯ НА ВУГЛЕПОРІДНИЙ МАСИВ ПЕРЕД ПЕРЕТИНОМ НАЙБІЛЬШ ВИКИДОНЕБЕЗПЕЧНИХ ВУГІЛЬНИХ ПЛАСТІВ

¹Власенко В.В., ²Житльонюк Д.М.

¹Інститут геотехнічної механіки ім. М.С. Полякова НАН України, ²Державне підприємство «Торецьквугілля»

ГИДРОДИНАМИЧЕСКОЕ ВОЗДЕЙСТВИЕ НА УГЛЕПОРІДНЫЙ МАССИВ ПЕРЕД ПЕРЕСЕЧЕНИЕМ НАИБОЛЕЕ ВЫБРОСОПАСНЫХ УГОЛЬНЫХ ПЛАСТОВ

¹Власенко В.В., ²Житленок Д.М.

¹Інститут геотехнічної механіки ім. Н.С. Полякова НАН України, ²Государственное предприятие «Торецкуголь»

Annotation. The results of experimental studies of hydrodynamic impact in industrial conditions Separate Enterprise "Mine "Tsentralna" State Enterprise "Toretskvuhillia" are given. The object of study is the processes occurring in a stressed gas-saturated carbonaceous massif with hydrodynamic effects on it. The subject of the study is the parameters of the hydrodynamic effects method on a stressed gas-saturated carbonaceous massif. Research methods - analytical, mine experimental research. The aim of the work is adjusting the parameters of the hydrodynamic impact I method through one underground well to coal seams that are prone to gas-dynamic phenomena before completion them in the conditions SE "Mine "Tsentralna" SE "Toretskvuhillia". The hydrodynamic impact is designed to reduce the gas-dynamic activity of the coal seam and the rocks surrounding it. The high efficiency of the hydrodynamic impact method is confirmed by the successful long-term practice of using it for the degassing of coal seams and getting them to a outburst-prone state. This makes hydrodynamic impact one of the most promising direction in the management of the rock mass state with the purpose of its degassing and reduction of gas-dynamic activity. The forces of rock and gas pressure are used more fully as active forces, and the vibrational properties of system "the coal seam – enclosing rocks" are activated with this action method. Hydrodynamic impact was applied to the coal seam before it crossed the mine workings. The method involves impacting a coal seam through a well drilled from the bottom of an intermediate crosscut. A well is drilled through a rock plug in the soil of a coal seam. The article describes used equipment, parameters of the well, mining geological and technological characteristics of coal seams. The order of experimental studies and the results of hydrodynamic impact on coal seams m_2 – "Tonkyi" and m_3 – "Tovsty" are given. It was found that the hydrodynamic impact on the coal seam through one well with a diameter of 100 mm, which is drilled from the bottom of the open-cut mine with a cross section of up to 12.3 m², leads the coal seam to a nonoutburst-prone state on a site with a radius of 4.1 to 16.9 m. The method parameters are adjusted.

Keywords: hydrodynamic impact, gas-dynamic phenomena, coal seam, outburst coal seam.

Introduction. The prevention of the manifestation of gas-dynamic phenomena (GDP) in coal mines is given special attention and a number of methods have been developed. A special place is adopted by the processes of impact on the coal seam, which help prevent GDP by changing the state of the coal seam [1]. These methods include hydrodynamic impact (HDI).

The high efficiency of the HDI method is confirmed by the successful long-term practice of using it for the degassing of coal seams and getting them to a outburst-

prone state. [2]. This makes HDI one of the most promising direction in the management of the mountain massif state with the purpose of its degassing and reduction of gas-dynamic activity. The forces of rock and gas pressure are used more fully as active forces, and the vibrational properties of system "the coal seam – enclosing rocks" are activated with this action method. [3, 4].

The HDI method involves drilling a technological well onto a coal seam through a five-meter rock bridge. As a result of the impact, is coal softening, its moistening and degassing of the seam, which prevents the manifestation of signs of GDP.

The aim of the work is adjusting the parameters of the HDI method through one underground well to coal seams that are prone to GDP before completion them in the conditions SE "Mine "Tsentralna" SE "Toretskvuhillia".

Research objectives:

- identify elements of the HDI technology, the adjustment of which will lead to an increasing in the efficiency of processing the coal seam;
- perform a series of industrial tests of the HDI method before completion the coal seams with a sectional tunnel;
- analyze of mine instrumental measurements;
- based on the findings to implement the parameters correcting of the HDI method.

The object of the research is the processes occurring in a strained gas-saturated coal and rock massif at HDI on it, through a well drilled from the bottom of the intermediate cross-seam through the rocks of the soil to the coal seam.

Methods. Explore operations of the HDI method for outburst-prone coal seams before completion them through one well was performed in an industrial environment. The operations were carried out in accordance with the "Methodology of acceptance (industrial) method testing of opening coal seams prone to GDP using hydrodynamic effects with crossdrift" [2].

Industrial trial of method performed on the coal seams m_2 - "Tonkyi" and m_3 - "Tovsty" in the conditions SE "Mine "Tsentralna" SE "Toretskvuhillia".

Equipment for performance HDI.

Equipment for HDI (Fig. 1) on the seam is comprised of pumping station, hydrodynamic impact device (HID) [5], control panel and high-pressure hoses. Pumping station powered by pneumatic engine. The hydrodynamic impact device is comprised of connected spring mechanism of a hydraulic cylinder and a high pressure valve. High pressure gate valve (HPDV200/4) with a flow area of 96 mm in diameter, operating pressure up to 30 MPa. The hydraulic cylinder is designed for a pressure of 20 MPa. The remote controller consists of an oil pump driven by hydraulic cylinder and pressure gauges. The remote controller is connected to the hydraulic cylinder with high-pressure hoses [6].

Site preparation

HDI to the coal seam was performed through a well drilled through the rocks of the seam soil. The wells were drilled from the bottom of the intermediate crossdrift of the III eastern and III western fringedrift on the horizon of 1146 m (Fig. 2). Cross-section of the crossdrift in the drifting $S_{dr}=12.3 \text{ m}^2$.

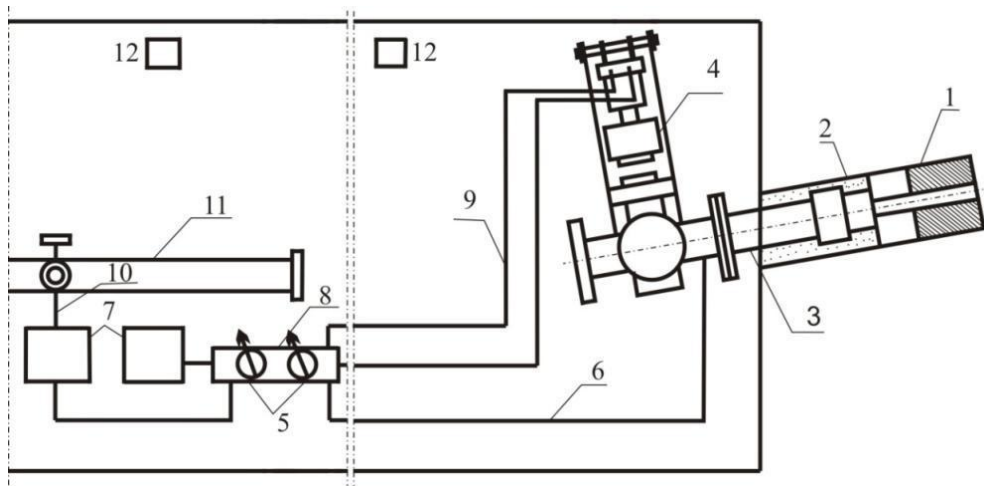

Figure 1 – The layout of equipment HID in the working: 1 – coal well; 2 – rock well; 3 – core-shell; 4 – HID; 5 – pressure gauge; 6 – high pressure hoses for water supply; 7 – pumps; 8 – HID control panel; 9 – high pressure hoses for controlling the HID; 10 – pump supply hose; 11 – fire protection; 12 – sensor gas control equipment

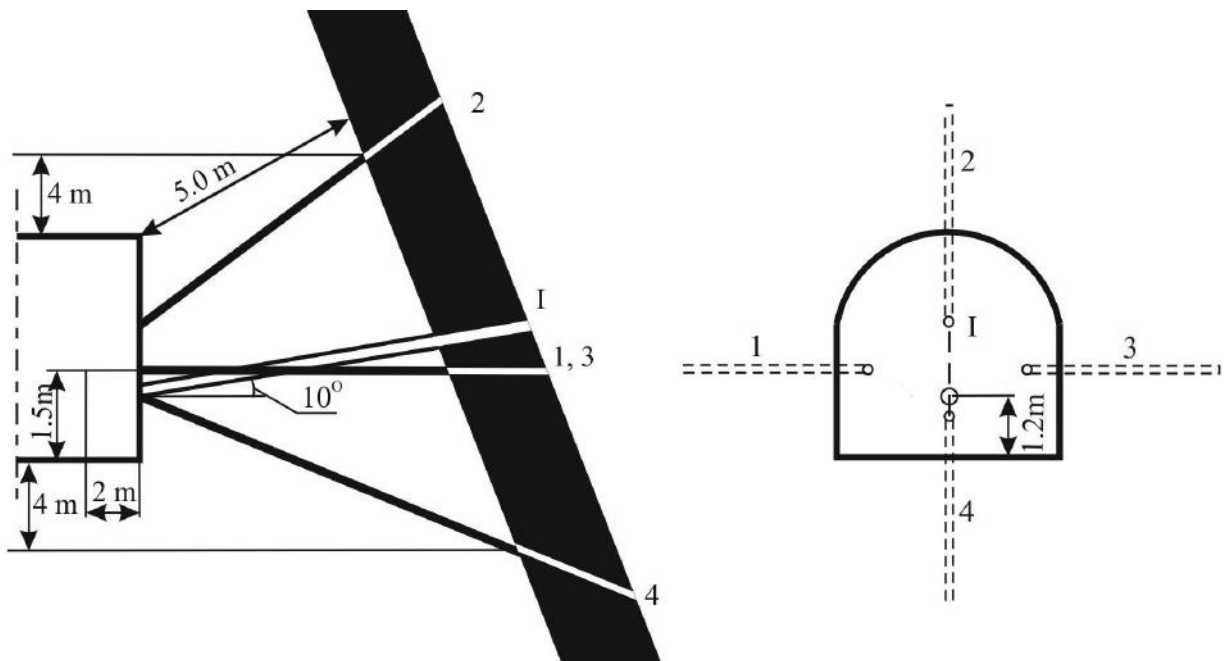

Figure 2 – The layout of the technological and measuring wells: 1-4 - control wells, I - technological well

To conduct HDI [2], one technological and four control wells were drilled for the seam. The pressure gauge were installed at the control wells to monitor the reservoir gas pressure.

The technological well was drilled in two stages: drilling a well with a diameter up to 80 mm to the designed length; underreaming of the well rock part to a diameter of 150-190 mm.

Technological well surrounded by metal pipes. Diameter of pipes is from 105 to 115 mm. The well was planted on the thickness of the rock plug. The tubular space was filled with sand-cement mortar using compressed air.

The length of the protuberance part in working of the pipe with the mounting flange was 0.5-0.7 m. After immobilization of the mortar on the mounting flange of the core-shell was installed HID and performed the installation of the necessary equipment.

Installation of equipment and its adjustment was carried out during one shift.

Results and discussion. Characteristics of coal seams m_3 - “Tovsty” and m_2 - “Tonkyi”.

Under the conditions of a mine field, the coal seam m_3 - “Tovsty” has a thickness of: geological - 1.42-1.90 m; working - 1.30-1.65 m; removable - 1.72-2.20 m. The incidence angle of the seam and rocks 55-62°. Coal seam throughout the panel mine section sustained in thickness and structure. The structure of the seam is complex. The seam coal is brittle, the fracture is uneven, the coal is easily exfoliated, coked, grade G. type of coal disturbance II. Natural gas content 18–20 m³/ton d.a.r.m. (m³/ton of dry ash-free rock mass) volatile-matter yield 29.0-32.2 %. With the removal to the west, the gas-dynamic activity of the seam decrease. coal hardness on-scale of prof. Protodyakonova 1.0-1.2, unit weight 1.32 ton/m³.

The seam is dangerous due to coal and gas outburst, coal fall, coal dust explosibility, not given to fire breeding, not dangerous to rock burst shock. Workings, traversed by the seam m_3 are not dangerous for the breakthrough of methane from the soil.

There are no faultings in the field of the extraction district. Zones with unstable lateral rocks can occur.

Depth of operations - 1026-1146 m.

Coal seam m_2 – “Tonkyi”, is dangerous due to coal and gas outburst, coal fall, coal dust explosibility. The seam of complex structure, the total normal thickness 1.1 m and the angle of incidence 62°.

Seam structure:

- coal slate, loose, incompetent, with coal and argillaceous shale seam, thickness seam 0.53 m;

- argillaceous shale lenticular structure alternate with coal and carbon-bearing shale, incompetent, thickness 0.25 m;

- semilustrous coal, subaverage strength, alternate with coal shale, thickness 0.32 m, type of coal fracturing II-III.

Natural gas content – 19 m³/ton d.a.r.m.)

Coal seam m_2 – “Tonkyi” are not practiced currently.

Points of order HDI

HDI on coal seam is performed after hardening of the grouting mortar.

Water is injected with pumping station from at technological well through the HID. Injection is carried out in the filtration mode – 30-40 l/min.

For this process in the well water was supplied from the mine fire part in the filtration mode at a rate 30-40 l/min. When reaching pressure at the well 2-7 MPa carried out a sudden depressurization by opening the wedge gate HID.

The feed and discharge cycles of the fluid are repeated until the extraction from the technological well estimated amount of the destroyed coal. The radius of the treatment area of the lower part of the band was determined by the formula [2]

$$R_0 = \sqrt{\frac{M_c}{2 \cdot 10^{-3} \pi m \gamma}}, \quad m,$$

where M_c – mass of coal yield from labored zone, t; m – depth of seam, m; γ – coal unit weight, ton/m³.

All parameters of the impact process are recorded with devices installed at the remote operating panel.

Results HDI.

To adjust the method parameters of six coal seams were processed in conditions SE “Mine “Tsentralna” SE “Toretskvuhillia”.

HDI on coal seam m_2 - “Tonkyi” from mine face manufacturing crossdrift №27 site №41-1146 m operate during 4 h. 14 min. 25 cycles of exposure were performed. A pressure of up to 7 MPa was created, but the process of extracting coal and gas through the well did not start. To implement HDI in full was failed. During the entire implement process, the reservoir gas pressure was zero. Measurement of reservoir gas pressure was performed by gauges in control wells (Fig. 1).

Further formation processing has been performed in the water injection into the formation mode according to the [7].

HDI on coal seam m_3 - “Tovstyι” from mine face manufacturing crossdrift №27 site №41-1146 m operate during 177 min. 22 cycles of exposure were performed. The maximum injection pressure was 5.0 MPa. In the process injection through the well extracted 12.0 tons of coal. This indicates a treated area with a radius 12.4 m. During the impact, the concentration of methane in the bottom of the intermediate manufacturing crossdrift did not exceed 2 %. The coal seam was degassed in the area 333 m². Seam drilling in m_3 - “Tovstyι” in manufacturing crossdrift №27 carried out without signs of gas-dynamic phenomena.

The following four HDI are similar. In the process of which the estimated amount of coal was extracted from wells. The HDI results for outburst coal seams are shown in Table 1.

Table 1 – Results of hydrodynamic impact

Seam	Site	Manufacturing crossdrift	Maximum pressure impact, MPa	Impact time, min	Total cycle amount, pcs.	Amount of extracted coal, ton	Radius of prepare zone, m
m_2 - “Tonkyi”	41-1146	№ 27	7.0	254	25	-	-
m_3 - “Tovstyι”			5.0	177	22	12.0	12.4
m_2 - “Tonkyi”	42-1146	№ 12	3.0	237	14	8.0	9.2
m_3 - “Tovstyι”			4.0	236	28	10	16.9
m_2 - “Tonkyi”		№ 13	3.0	184	20	10.0	10.3
m_3 - “Tovstyι”			7.0	323	32	4.5	4.1

At the completion of gas-saturated coal seams m_2 - “Tonkyi” and m_3 - “Tovsty” there were no signs of gas-dynamic phenomena. Monitoring of the effectiveness taken measures was carried out to extract the estimated amount of coal.

The practical value consists in the fact that the completion of six outburst-prone seams took place without signs of gas-dynamic phenomena, there were no interruptions of work on the gas factor when approaching the coal seam and moving away from it.

Conclusions.

1. It has been established that HDI through one well with a diameter 100 mm, drilled through the rock plug of soil seams with a thickness of more than 5 m along the normal from the working face of the completion production section in the excavating of up to 12.3 m² to the coal seam, in an amount from 14 to 32 cycles the treatment of at least 2% of coal causes the coal seam in a outburst-prone state on a site with a radius of 4.1-16.9 m.

2. As a result of industrial testing of the method, the HDI parameters for the coal seam were corrected:

- number of the technologies wells, pcs.	1;
- impact process pressure, MPa	3-7;
- number of cycles, cycle	14-32.

REFERENCES

1. Guselnikov, L.M., Osipov, A.N. and Ganshevskiy, S.P. (2000), “Improving methods for enhancing gas evolution during degassing of unloaded coal seams”, *GIAB*, no. 2, pp. 93-95.
2. Sofiyskiy K.K., Zhytlnok D.M., Gavrylov V.I., Vlasenko V.V. and Petukh O.P. (2015), *Gidrodinamicheskie sposoby vozdeystviya na napryazhonnye gazonasysyshchennyye ugolnye plasty* [Hydrodynamic methods of impact on stressed gas-saturated coal seams], Shidnyi Vydavnychiy Dim, Donetsk, Ukraine.
3. Sofiyskiy, K.K., Baradulin, V.G., Aleksandrov, V.G. and Vorobev E.A. (1998), “Method for the extraction of methane from coal seams”, *Sbornik nauchnykh trudov NGA*, no. 5, pp. 128-131
4. Churadze, M.V. (2000), “Methods of hydraulic action on coal seams to combat sudden rush of coal and gas”. *GIAB*, no. 7, pp. 219-222
5. Amelin, V.A., Baradulin, Ye.H., Demidov, I.P., Nechytailo, V.O., Portianko, V.P., Sylin, D.P., Sofiyskiy, K.K. and Shmelov, M.O., Institute of Geotechnical Mechanics named by N. Polyakov of National Academy of Sciences of Ukraine (1997), *Prystrii dlia hidrodinamichnoi dii na vuhilnyi plast* [Device for hydrodynamic impact on the coal seam], State Register of Patents of Ukraine, Kyiv, UA, Pat. No. 19956.
6. Vlasenko, V., Agaiev, R., Dudlia, K., Kyrychenko M. and Prytula D. (2017), “On the Possibility of Coalbed Methane Extraction as a Source of Energy under the Hydrodynamic Impact on the Outburst Coal Seam”. *Advanced Engineering Forum Submitted*, Switzerland: Trans Tech Publications, no. 25, pp. 106-112
7. Ukraine Ministry of Coal Industry (2005), *10.1.00174088.011:2005. Pravyla vedennia girnychykh robit na plastakh, skhylnykh do gazodynamichnykh yavishch* [Rules of mining on the seams, which propensity to gas dynamic phenomena], Ukraine Ministry of Coal Industry, Kiev, Ukraine.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Гусельников, Л.М., Осипов А.Н., Ганшевский С.П. Совершенствование способов активизации газовыделения при дегазации неразгруженных угольных пластов // ГИАБ. 2000. №2. С.93-95.
2. Софійський К.К., Гаврилов В.И., Житленок Д.М., Власенко В.В., Петух А.П. Гидродинамические способы воздействия на напряженные газонасыщенные угольные пласты: монография. Донецьк: Східний видавничий дім, 2015. 364 с.
3. Софійський К.К., Барадулін Е.Г., Александров В.Г., Воробьев Е.А. Способ добычи метана из угольных пластов // Сб. науч. тр. ДГА. Днепропетровск, 1998. №5. С. 128-131.
4. Чурадзе М.В. Способы гидравлического воздействия на угольные пласты для борьбы с внезапными выбросами угля и газа // ГИАБ. – 2000. - №7. – С.219-222.
5. Пат. №19956, UA, МПК 21 С 45/00, Е 21 F 5/00 Пристрій для гідродинамічного впливу на вугільний пласт / В.А. Амелін, Є.Г. Барадулін, І.П. Демідов, В.О. Нечитайло, В.П. Портянко, Д.П. Силін, К.К. Софійський, М.О. Шмельов; заявник і патентовласник ІГТМ НАН України. – №4445214/22-03; заявлено 20.06.88 ; надрук. 25.12.1997 ; пріоритет від 20.06.88, Бюл. № 6.

6. V. Vlasenko, R. Agaiev, K. Dudlia, M. Kyrychenko & D. Prytula (2017), «On the Possibility of Coalbed Methane Extraction as a Source of Energy under the Hydrodynamic Impact on the Outburst Coal Seam», *Advanced Engineering Forum Submitted*, Switzerland: Trans Tech Publications, (25), 106-112.

7. Правила ведення гірничих робіт на пластах, схильних до газодинамічних явищ: СОУ 10.1.00174088.011:2005. – [Чинний від 2005-12-01] / О.М. Брюханов, О.В. Агафонов, А.В. Анциферов [та ін.]. Офіц. вид. К.: Мінвуглепром України, 2005. 224 с. (Нормативний документ Мінвуглепрому України. Стандарт).

About the authors

Vlasenko Vasyi Victorovych, Candidate of Technical Sciences (Ph.D.), Senior Researcher of Department of Underground Coal Mining Technology, Institute of Geotechnical Mechanics named by N. Poliakov of National Academy of Sciences of Ukraine (IGTM, NAS of Ukraine), Dnipro, Ukraine, VVVlasenko@nas.gov.ua

Zhytlyonok Dmytro Musiyovych, Doctor of Technical Sciences (D.Sc.), Adviser, State Enterprise "Toretskvuhillia", Toretsk, Ukraine, igtmdp16@gmail.com

Про авторів

Власенко Василь Вікторович, кандидат технічних наук, старший науковий співробітник відділу проблем технологій підземної розробки вугільних родовищ, Інститут геотехнічної механіки ім. М.С. Полякова Національної академії наук України (ІГТМ НАН України), Дніпро, Україна, VVVlasenko@nas.gov.ua

Житльонюк Дмитро Мусійович, доктор технічних наук, консультант, Державне підприємство «Торецьквугілля», Торецьк, Україна, igtmdp16@gmail.com

Анотація. Наведено результати експериментальних досліджень гідродинамічної дії в промислових умовах ВП «Шахта «Центральна» ДП «Торецьквугілля». Об'єкт дослідження – процеси, що відбуваються в напруженому газонасиченому вуглепородному масиві при гідродинамічній дії на нього. Предмет дослідження – параметри способу гідродинамічної дії на напружений газонасичений вуглепородний масив. Методи досліджень – аналітичні, шахтні експериментальні дослідження. Мета роботи – коригування параметрів способу гідродинамічної дії через одну підземну свердловину на вугільні пласти, які схильні до прояву газодинамічних явищ, перед їх розкриттям в умовах ВП «Шахта «Центральна» ДП «Торецьквугілля». Гідродинамічну дію застосовують з метою зниження газодинамічної активності вугільного пласта та вміщуючих його порід. Високу ефективність способу гідродинамічної дії підтверджує успішна багаторічна практика застосування його для дегазації вугільних пластів і приведення їх у викидобезпечний стан. Це робить гідродинамічну дію одним з найбільш перспективних напрямків у питанні керування станом гірського масиву з метою його дегазації і зниження газодинамічної активності. При такому способі впливу в якості активних сил повніше використовуються сили гірського і газового тиску і активізуються коливальні властивості системи «вугільний пласт – вміщуючі породи». Було застосовано гідродинамічну дію на вугільний пласт перед перетином його гірничою виробкою. Спосіб передбачає дію на вугільний пласт через свердловину, пробурену з вибоєм проміжного квершлягу. Свердловину бурять через породну пробку в ґрунті вугільного пласта. У статті описано обладнання, що використовували, параметри закладення свердловини, гірничо-геологічні та гірничотехнічні характеристики вугільних пластів. Наведено порядок виконання експериментальних досліджень та результати гідродинамічної дії на вугільні пласти m_2 – «Тонкий» і m_3 – «Товстий». Встановлено, що гідродинамічна дія на вугільний пласт через одну свердловину діаметром 100 мм, яка пробурена з вибоєм розкриваючої виробки з перетином до 12,3 м², приводить вугільний пласт у викидобезпечний стан на ділянці радіусом від 4,1 до 16,9 м. Скориговано параметри способу.

Ключові слова: гідродинамічна дія, газодинамічне явище, вугільний пласт, викидобезпечний вугільний пласт.

Аннотация. Приведены результаты экспериментальных исследований гидродинамического воздействия в промышленных условиях ОП «Шахта «Центральная» ГП «Торецкуголь».

Объект исследования – процессы, происходящие в напряженном газонасыщенном углепородном массиве при гидродинамическом воздействии на него. Предмет исследования – параметры способа гидродинамического воздействия на напряженный газонасыщенный углепородный массив. Методы исследований – аналитические, шахтные экспериментальные исследования. Цель работы – корректировка параметров способа гидродинамического воздействия через одну подземную скважину на угольные пласты, которые склонны к проявлению газодинамических явлений, перед их вскрытием в условиях ОП «Шахта «Центральная» ГП «Торецкуголь».

Гидродинамическое воздействие применяют с целью снижения газодинамической активности угольного пласта и вмещающих его пород. Высокую эффективность способа подтверждает успешная многолетняя практика применения его для дегазации угольных пластов и приведения их в невыбросоопасное состояние. Это делает гидродинамическое воздействие одним из наиболее перспективных направлений в вопросе управления состоянием горного массива с целью его дегазации и снижения газодинамической активности. При таком

способе воздействия в качестве активных сил более полно используются силы горного и газового давления и активизируются колебательные свойства системы «угольный пласт – вмещающие породы».

Применяли гидродинамическое воздействие на угольный пласт перед пересечением его горной выработкой. Способ предполагает воздействие на угольный пласт через скважину, пробуренную из забоя промежуточного квершлага. Скважину бурят через породную пробку в почве угольного пласта. В статье описано используемое оборудование, параметры заложения скважины, горно-геологические и горнотехнические характеристики угольных пластов. Приведен порядок выполнения экспериментальных исследований и результаты гидродинамического воздействия на угольные пласты m_2 – «Тонкий» и m_3 – «Толстый».

Установлено, что гидродинамическое воздействие на угольный пласт через одну скважину диаметром 100 мм, которая пробуренная из забоя вскрывающей выработки сечением до 12,3 м², приводит угольный пласт в невыбросоопасное состояние на участке радиусом от 4,1 до 16,9 м. Скорректированы параметры способа.

Ключевые слова: гидродинамическое воздействие, газодинамическое воздействие, угольный пласт, выбросоопасный угольный пласт.

Стаття надійшла до редакції 18.07. 2019.

Рекомендовано до друку д-ром техн. наук С.А. Курносовим.